

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 28. decembra 1864.

Gospodarske stvari.

Kako se spoznava, da je seme kaljivo?

Kdor si semena ni sam pridelal, ampak ga mora kupiti, se lahko goljufa. Treba tedaj, da ga skuša že, kadar ga kupi ali saj predno ga seje! Zlasti kadar si seme kupi od semenskih barantačev, je previdnosti treba, da ne kupi starega, zaležanega, nekaljivega semena. Dvojna škoda ga po takem blagu zadene, — denar je zavrgel, to je eno, — drugo pa je, da namesti lepega pridelka, ki ga pričakuje, ga nima nič ali celó malo. Najhuje je to pri semenih gozdnega drevja, sadnega drevja itd., ker celo leto je zgubil in si še drugo škodo nakopal.

Po vsem tem se lahko razvidi, kako je treba, da gospodar pazi na seme, ali je tako, da bo kalilo ali ne. To pa izvediti, je več potov.

Ena skušnja se naredi z nohtovi pri tacihi semenih, ki imajo oljnate dele v sebi, kakor je lan in več družih semen. Skusi se pa to tako, da se tako seme z dvema nohtovoma zmečká. Če je oljnata tekočina obila in čvrsta, in je seme od znotraj belo in ne rumenkasto in ni suho, je znamenje dobre kaljivosti. — Kdor pa to skušnjo dela, mora že nekoliko vajen biti.

Druga skušnja je z vodo. Vsako dobro seme mora v vodi na dno pasti; seme, katero plava na vodi, ni dobro. To skušnjo pa priporočamo le pri nekterih sadnih peškah in koščicah, posebno pri češnjah; kar je semena, katero na vodi plava in je tedaj gluho, naj se brž zavrže. Al motil se boš, ako povsod misliš, da je ta poskušnja prav gotova zastran starosti in kaljivosti; ne, ne! če se je mlado seme v veliki vročini posušilo, ne bo kalilo več, vendar pa pade na dno; nasproti pa se primeri, da tudi še kaljivo seme plava na vodi. Da je tedaj tako seme včasih težje kot voda (in da tedaj na dno gré), si ne moremo drugače misliti, kakor tako, da ga voda nekako posebno v-se vleče. Pri mnogih zrelih semenih, katerih specifična teža je blizo enaka specifični teži vode, pa ta vodna skušnja človeka še lože goljufa, ker kak mal razloček teže med semenom in vodo že naredi, da se seme v vodo potopi ali pa da plava na vodi.

Tretja skušnja je z ognjem. Skuša se pa le deteljno seme tako. Dene se namreč nekoliko zrn na vroč pleh; ako je seme dobro, raznese vročina seme, da počí in odskoči; ako je pa seme slabo, obleži na plehu. Ako 100 zrn tako poskusiš, se dá celó natanko izvediti, koliko funtov dobrega ali slabega semena je, na priliko, v enem centu — ali z drugimi besedami rečeno, koliko starega semena je primešanega novemu.

Četrta skušnja je ta, da v kako volnato ali platneno cunjo ali pa kosmati papir (Fließpapier)

deneš nekoliko zrn, ki jih poskusiti hočeš, pa tako, da se zrno zrna ne dotikuje; to vkup zloženo cunjo potem vtakni v toplo vodo in ko si to storil, deni jo na srednje gorki (12 do 17 stopinj gorkote) pa temni kraj, (kmetje jo položijo med slamo v postelji); tū se z vodo moči tako dolgo, da se kal prikaže. Ta skušnja je pri vseh tacihi semenih, ktere hitro kalijo, kaj dobra, kakor pri mnogih deteljah, lanu, ogeršici, žitu, grahu, kumarah itd., — al pri travah in pri vseh družih semenih, ktere počasí kalijo, nič ne veljá; za take je pa peta skušnja, to je, skušnja v čepinah najbolj. Ali pametno se mora ravnati, da se seme v kaki čepini primerno s prstjó posuje in se prst prav do dna moči. Kakor je seme debelo, toliko naj se nasuje prstí na seme, in še nekoliko linij (linija je blizo toliko kot noževa réz) više, ker se po močenji prst nekoliko vleže in če je seme premalo s prstjo pokrito, se z močenjem tako prst odplakni, in seme potem ni zakrito. Se vé, da prst mora biti lahka, gorkota primerna in vlaga enakomerna. Na Francozkem imajo vse več štacune, ktere kupčujejo s semeni, posebne take semenske kolibice, kjer tako skušajo vsako seme, predno ga več kupijo.

Gospodarske skušnje.

* Sova in kmetijstvo. Dr. Altum v Münstru pozveduje že delj časa, ali je res, da pegasta sova le samo škodljive živali pokončuje, pa izvedil je iz gnjezd, kjer sove svoje blato popuščajo, da zraven škodljivih živali ta sova pokončuje tudi gospodarstvu koristne živali tako, da na 9 pokončanih škodljivih se more šteti 16 koristnih, — čuk pa, kterege revčeka največkrat nahajamo pribitega na hlevih itd., veliko več škodljive živali pokončá kakor koristne.

„Taurus“

ali družba za zavarovanje živine.

Ravno kar je vodstvo te družbe, ktera ima na Dunaji svoj sedež, pa po vseh deželah našega cesarstva svoje opravnike, na svetlo dalo svoje pravila (štatute) in pa natanke pogoje, po katerih bo živino zavarovala (asekurirala). C. kr. državno ministerstvo je 16. novembra 1864 potrdilo te pravila.

Ker je ta asekuracija važna vsem našim gospodarjem, kateri se hočejo škode pri živini svoji varovati, bojo „Novice“ v 1. listu novega leta naznanile vse, kar je vediti treba gospodarjem, kateri želijo zavarovati svojo živinico.